

→ Tweede Kamer der Staten-Generaal
Prinses Irenepad 1
2595BG Den Haag

Datum: 11-3-2026
Onze ref.: 595561 /JC
Onderwerp: CD Leraren

Geachte Kamerleden,

De kwaliteit van het Nederlandse onderwijs staat of valt met de mensen die het onderwijs dragen: leraren, schoolleiders en onderwijsondersteunend personeel. Juist in een periode waarin het lerarentekort groot is en de druk op scholen toeneemt, is het essentieel om keuzes te maken die het onderwijs op de lange termijn versterken.

Het is daarom des te belangrijker dat we nu met nieuwe bewindspersonen met volle kracht aan de slag gaan om het onderwijs vooruit te brengen. Daarbij geven wij graag enkele punten mee die essentieel zijn voor de kwaliteit en toekomstbestendigheid van het onderwijs.

Bevoegde leraar voor de klas

Goede onderwijskwaliteit kan alleen geborgd worden door voldoende bevoegde en vakbekwame leraren. Door het lerarentekort moeten scholen steeds vaker terugvallen op noodmaatregelen. Een voorbeeld hiervan is de zogenoemde G5-noodmaatregel, waarbij onbevoegden voor de klas kunnen staan. De AOb begrijpt dat in uitzonderlijke situaties maatregelen nodig kunnen zijn om te voorkomen dat klassen naar huis worden gestuurd. Maar het is essentieel dat dit soort oplossingen zo kort mogelijk duren en een school zich altijd moet inspannen om zo snel mogelijk weer een bevoegde leraar voor de klas te krijgen. Noodmaatregelen mogen nooit een structureel onderdeel van het onderwijsstelsel worden, omdat ze een risico vormen voor de kwaliteit van het onderwijs. Ook constructies als 'teambevoegdheid' mogen niet genormaliseerd raken als oplossing voor het lerarentekort.

Daarom pleit de AOb voor een helder landelijk kader dat vastlegt onder welke omstandigheden noodmaatregelen mogen worden ingezet en hoe lang deze maximaal mogen duren. Daarnaast is het noodzakelijk dat beter zicht komt op de omvang van het probleem. Wij pleiten er daarom voor dat de Inspectie van het Onderwijs structureel registreert hoeveel lessen worden gegeven door onbevoegde leraren. Alleen met transparante en betrouwbare cijfers kan gericht beleid worden gemaakt. Het lerarentekort los je immers niet op door de lat te verlagen, maar door te investeren in mensen.

Investeren in het aantrekken en behouden van leraren

Een onderdeel van die investering moet gericht zijn op het aantrekken van nieuwe leraren. Zij-instromers kunnen hierbij een belangrijke rol spelen, mits zij een volwaardige en kwalitatief goede route naar het leraarschap krijgen. De AOb is daarom verheugd dat het actieplan *Tijd voor de zij-instromer* wordt opgenomen in het coalitieakkoord. Dit plan zet in op een goed georganiseerde zij-instroomroute met een volwaardig salaris, goede begeleiding en voldoende ruimte om het vak te leren. Dat is volgens ons de manier om nieuwe docenten

duurzaam en kwalitatief goed op te leiden. We hopen dat de bewindspersonen snel aan de slag gaan met de uitwerking van het actieplan en we trekken hierin graag samen op. We zijn ook zeer benieuwd hoeveel geld hiervoor beschikbaar wordt gesteld.

Tegelijkertijd moeten we niet vergeten dat het behoud van de leraren die nu voor de klas staan minstens zo belangrijk is. Te veel leraren verlaten het onderwijs vanwege hoge werkdruk, onzekerheid over contracten of onvoldoende professionele ruimte. Als we het lerarentekort structureel willen aanpakken, moeten we investeren in meer vaste contracten, minder werkdruk en meer professionele ruimte. De conceptwet SHRM kan daarbij een belangrijke stap zijn, omdat deze beter strategisch personeelsbeleid binnen scholen stimuleert, onnodige externe inhuur beperkt en meer zekerheid geeft aan onderwijspersoneel. Dit wetsvoorstel is dan ook hard nodig om de uitstroom van leraren te verlagen. De AOb vraagt dan ook om snelle invoering van de wet.

Wat betreft de werkdruk is er een belangrijke stap te maken in het verkleinen van klassen. De werkdruk wordt sterk beïnvloed door de omvang van klassen en de hoeveelheid extra zorg die leraren moeten leveren. Zo blijkt uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer dat elke leerling méér in de klas een kwartier per week extra tijd aan administratie kost. Leraren geven aan dat het steeds lastiger wordt om alle leerlingen de aandacht te geven die zij nodig hebben, zeker wanneer het aantal leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften toeneemt. Structurele maatregelen zijn noodzakelijk, onder meer door te kijken naar kleinere klassen en een realistische verdeling van zorg in het onderwijs.

Commercialisering uit het onderwijs

Daarnaast is dit het moment om een duidelijke grens te trekken tegen de toenemende commercialisering in het onderwijs. Marktwerving vormt een directe bedreiging voor de kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid van onderwijs. Dat zien we onder meer bij uitgeverijen van leermiddelen, bijlesbedrijven, onderwijsadviesbureaus en commerciële uitzendbureaus.

Bij externe inhuur zien we dat jaarlijks honderden miljoenen euro's via commerciële uitzendbureaus het onderwijs verlaten. Dat geld is bedoeld voor het onderwijs en zou ten goede moeten komen aan leerlingen en personeel, niet aan de winstmarges van commerciële partijen. Er ligt een duidelijk alternatief klaar: niet-commerciële invalpools waarin scholen samenwerken om vervanging te organiseren. In verschillende regio's wordt hier al succesvol aan gewerkt. De AOb ziet graag dat alle onderwijsregio's hiermee aan de slag gaan door in iedere regio een pilot te starten voor een niet-commerciële invalpool voor het PO en VO.

Daarnaast is de afgelopen jaren een steeds grotere private schil ontstaan van advies- en opleidingsdiensten rondom het onderwijs. Steeds meer professionals werken daardoor voor het onderwijs in plaats van in het onderwijs, wat de concurrentie om schaarse professionals vergroot en het moeilijker maakt om duurzame expertise binnen scholen op te bouwen. Publieke middelen moeten worden ingezet voor het versterken van het onderwijs zelf: voor leraren, onderwijspersoneel en de ontwikkeling van expertise binnen scholen.

Publieke regie op onderwijsgeld

Een deel van het probleem is dat het huidige bekostigingssysteem geen kaders stelt voor het besteden van publieke middelen. De bekostiging op basis van leerlingaantallen creëert

ongewenste concurrentie tussen scholen en kan leiden tot perverse prikkels. Er is inmiddels brede politieke consensus dat dit anders moet. Onderwijsgeld moet transparanter en doelmatiger worden besteed, met één duidelijk doel: goed onderwijs voor alle leerlingen.

Het coalitieakkoord biedt daarbij een hoopvol vooruitzicht, met plannen om subsidies om te zetten in structurele financiering en middelen te oormerken. Om de grip op onderwijsgeld daadwerkelijk te vergroten, pleit de AOb ervoor om middelen voor primaire arbeidsvoorwaarden te oormerken binnen de lumpsum. Daarmee kan worden geborgd dat middelen die vanuit het Rijk beschikbaar worden gesteld voor goed onderwijspersoneel ook daadwerkelijk bij het personeel terechtkomen.

Lerarenopleidingen en professionalisering van leraren

De kwaliteit van lerarenopleidingen is essentieel, want het borgt de kwaliteit van leraren aan het begin van hun loopbaan. We zien dat er veel verschillende routes naar het leraarschap zijn, maar ook dat curricula inhoudelijk veel van elkaar verschillen, ondanks de kaders die er nu al zijn. Het voorstel van de coalitie om landelijk de kern van het curriculum vast te stellen, ondersteunen we dan ook. De herijkte bekwaamheidseisen zouden daarvoor het startpunt moeten zijn.

We zijn blij dat het proces om de herijkte bekwaamheidseisen op te nemen in het Besluit Bekwaamheidseisen Onderwijspersoneel is gestart. Hierbij zullen de startbekwaamheidseisen wettelijk worden vastgelegd. Naast startbekwaamheidseisen zijn door de lerarenorganisaties ook vakbekwaamheidseisen opgesteld. De borging hiervan verdient nog extra aandacht. Binnen het groeifondsproject Nationale Aanpak Professionalisering Leraren wordt het ontwikkelpad van start- naar vakbekwaam uitgewerkt. Het is van belang dat de vakbekwaamheidseisen, zoals geformuleerd door de beroepsgroep, hierbij als uitgangspunt worden genomen.

In het coalitieakkoord is opgenomen dat de beroepsgroep op termijn gaat zorgen voor verplichte continue professionele ontwikkeling. We gaan hierover graag in gesprek, om te verkennen welke beelden hier over bestaan en hoe we kunnen leren van de vorige poging die hiertoe is gedaan.

De stem van de leraar

Tot slot is het essentieel dat de stem van de leraar een centrale plaats krijgt in het onderwijsbeleid. Wie onderwijsbeleid wil maken dat werkt, kan niet om de beroepsgroep heen. Leraren en docenten weten als geen ander wat er nodig is in de praktijk, maar worden nog te vaak pas laat of onvoldoende betrokken bij beleidsvorming. De AOb kijkt daarom uit naar de verdere uitvoering van de Lerarentoets. Het is voor de AOb van belang dat deze lerarentoets door de georganiseerde beroepsgroep wordt uitgevoerd. Professionele zeggenschap is geen luxe, maar een randvoorwaarde voor goed onderwijs.

Daarnaast verdient ook de verdere ontwikkeling van de beroepsgroep ruimte en ondersteuning. Als lerarenorganisaties zijn we hier al actief mee bezig. We hebben, bijvoorbeeld met het opstellen van het beroepsbeeld en het formuleren van bekwaamheidseisen, laten zien dat we de gehele beroepsgroep van leraren vertegenwoordigen en vormgeven. Hierbij gaat het zowel om leraren die lid zijn van een vak- of beroepsvereniging, als leraren die geen lid zijn, zogenoemde 'ongeorganiseerde leraren'.

Op deze manier nemen leraren zelf verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van hun vak en het onderwijs. Het is daarom belangrijk dat de overheid deze beroepsontwikkeling vanuit de al bestaande lerarenorganisaties ondersteunt en faciliteert. De lerarenorganisaties hebben hiertoe al vóór de zomer van 2025 een plan ingediend bij OCW en gaan hier graag mee aan de slag zodra ze groen licht krijgen.

Met vriendelijke groet,

Coba van der Veer
Voorzitter Algemene Onderwijsbond